

Baltijas ekonomikas apskats

Mārtiņš Āboliņš
Ekonomists

Janvāris, 2021

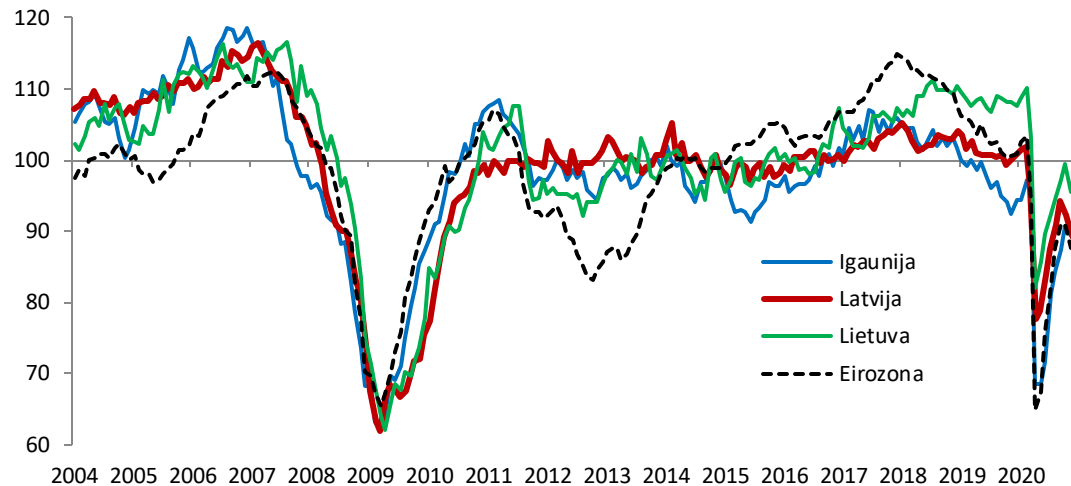
**Vairāk
iespēju**

**=
Citadele**

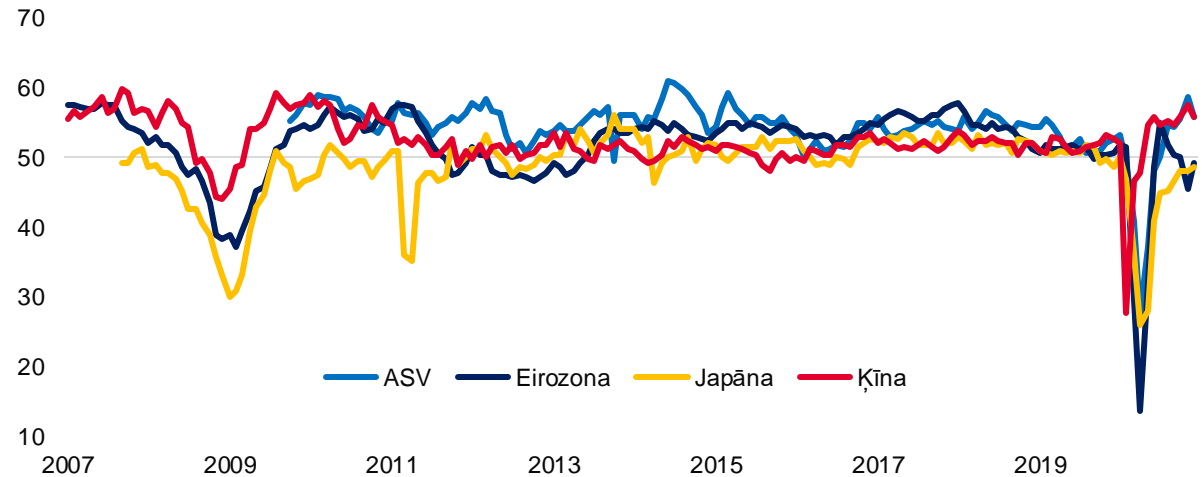
Pasaules ekonomika

Ekonomiskā aktivitāte ir atkopusies no pavasara krituma, bet COVID-19 otrais vilnis atkal mazina aktivitāti

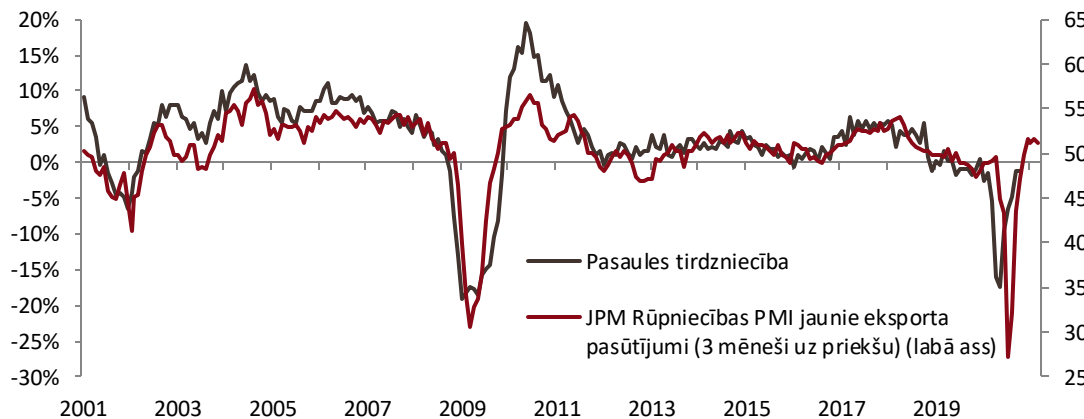
Ekonomikas sentimenta indikators

IHS Markit Composite PMI

Pasaules tirdzniecība, % pret iepriekšējo gadu

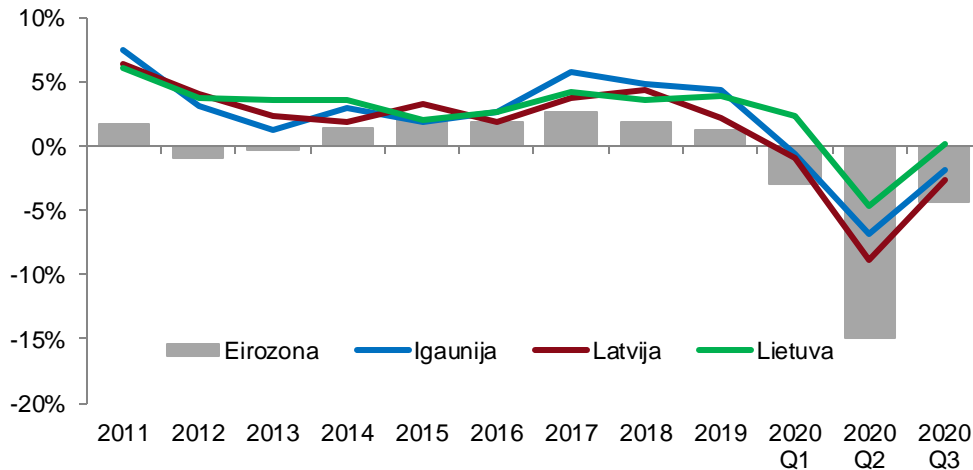
Komentāri

- Globālais ekonomikas noskaņojums ir atkopies no marta un aprīļa zemajiem līmeņiem.
- COVID-19 otrais / trešais vilnis ir novedis pie jauniem ierobežojumiem un mazinājis ekonomikas aktivitāti, īpaši eirozonā, un var izraisīt atkārtotu recesiju.
- Apstrādes rūpniecība turpina strauji atgūties. Patēriņa rotācija no pakalpojumiem uz precēm, kā arī zemā rūpniecības aktivitāte 2020. gada pirmajā pusē ir samazinājusi preču krājumu līmeņus pasaulē.
- Krājumu atjaunošana, kā arī vispārējās ekonomiskās aktivitātes rada labus priekšnosacījumus ražošanai 2021. gada pirmajā pusgadā.
- COVID-19 vakcīnas adopcija kopā ar fiskālajiem un monetārajiem stimuliem varētu veicināt spēcīgu patērētāju pakalpojumu atkopšanos 2021. gada otrajā pusē.

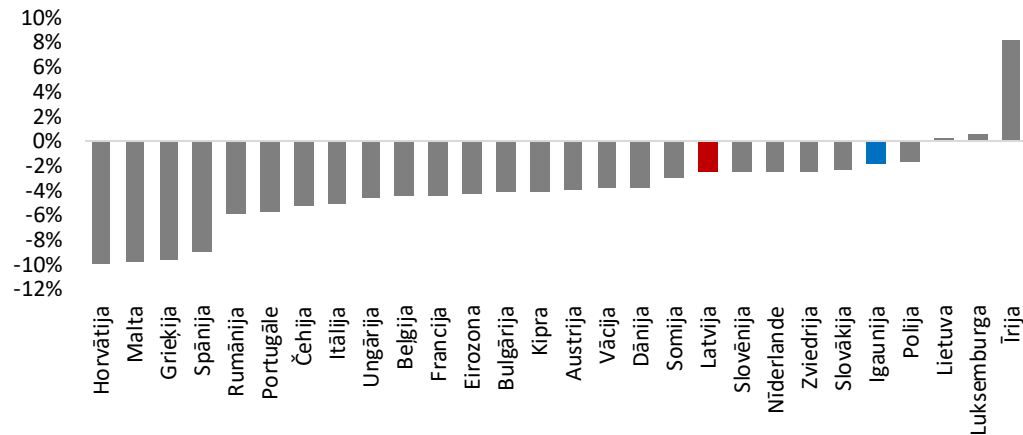
Baltijas reģions

Baltijai 2020. gadā klājies labāk nekā citām ES valstīm

IKP salīdzināmajās cenās, % pret iepriekšējo gadu

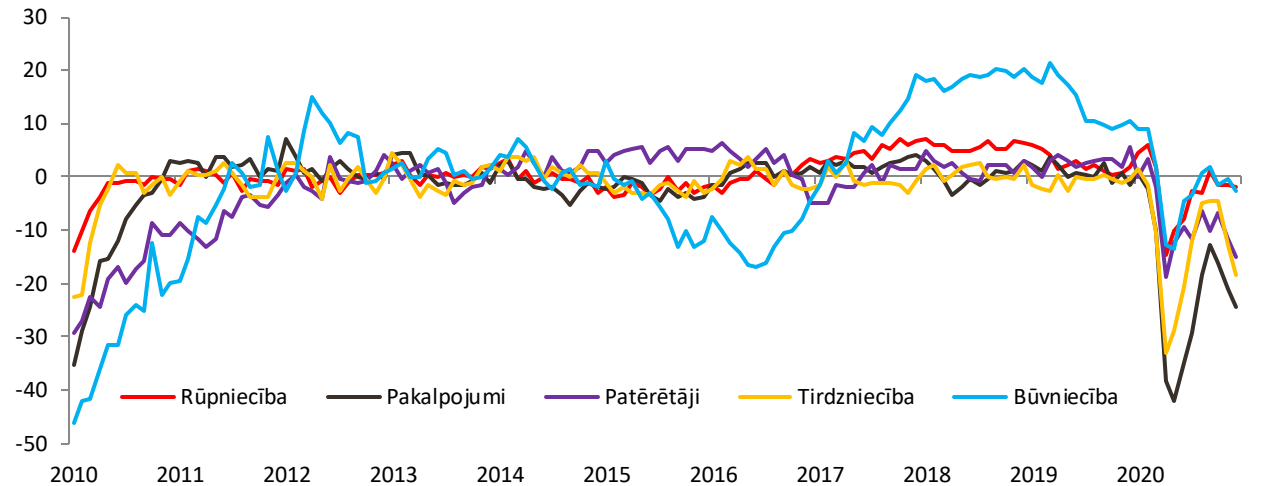

IKP 2020.g. 3. ceturksnī, % pret iepriekšējo gadu

Avots: Eurostat, Eiropas Komisija

Ekonomikas sentimenta indikators Latvijā pret ilgtermiņa vidējo līmeni

Komentāri

- IKP kritums Baltijā 2020. gadā būs ievērojami mazāks nekā citās ES valstīs.
- COVID-19 otrais vilnis un jaunie ierobežojuma pasākumi, visticamāk, izraisīs atkārtotu ekonomiskās aktivitātes kritumu Baltijā 2020. gada 4. ceturksnī un 2021. gada 1. ceturksnī.
- Ekonomikas noskaņojums līdz šim ir pozitīvāks nekā pavasarī, un ekonomiskās aktivitātes kritums pamatā ir saistīts ar valsts noteiktiem ierobežojumiem atsevišķu nozaru darbībai.
- Ražošanu un būvniecību līdz šim COVID-19 otrais vilnis nav būtiski ietekmējis.

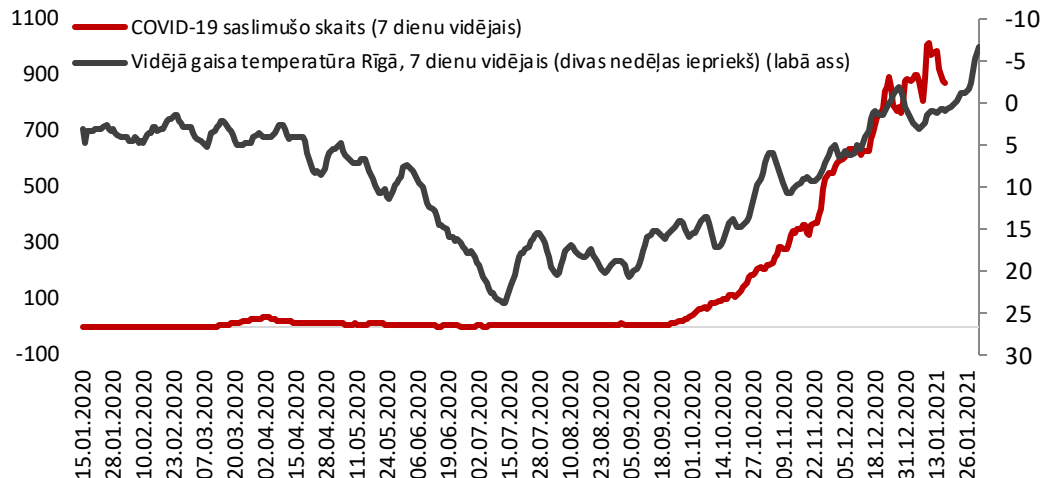
Vairāk
iespēju

=
Citadele

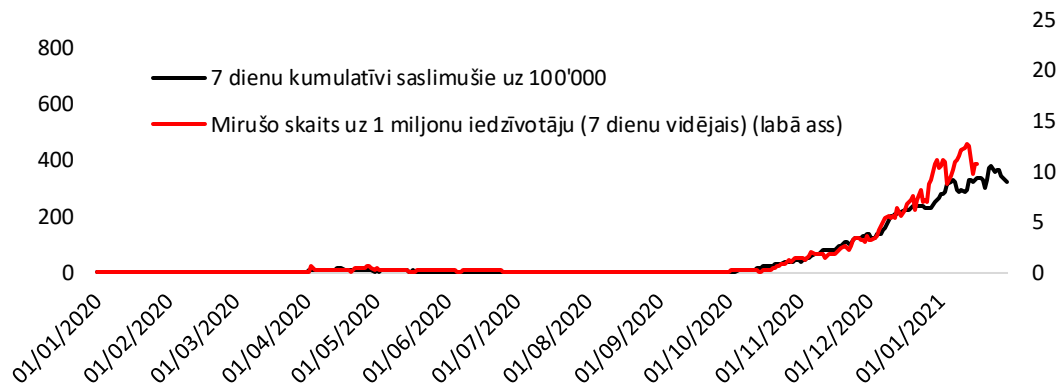
COVID-19

Atsevišķi ierobežojumi, visticamāk, būs nepieciešami līdz aprīlim vai maijam

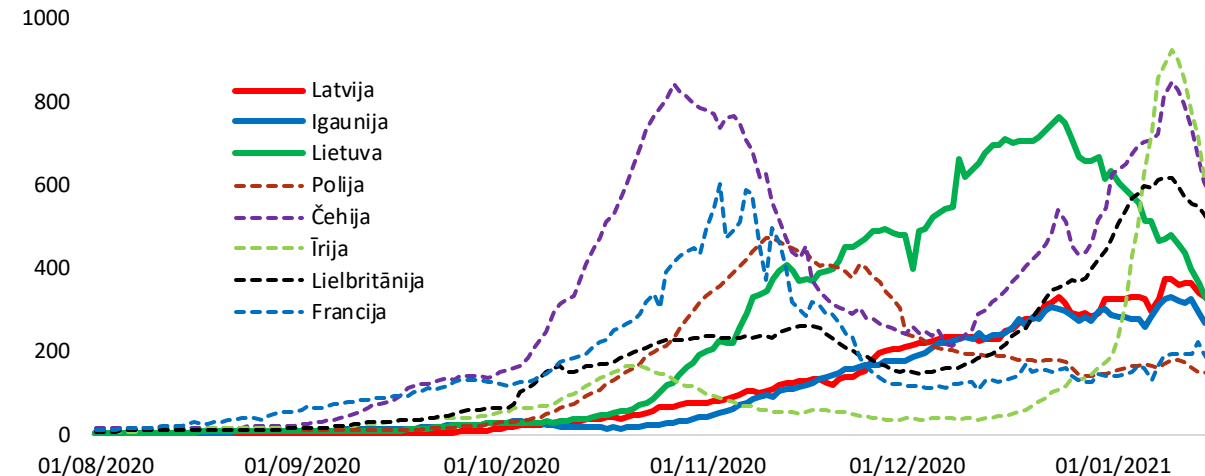
COVID-19 Latvijā un laika apstākļi

COVID-19 saslimstība un mirstība Latvijā

7 dienu kumulatīvā COVID-19 saslimstība uz 100'000 iedzīvotājiem

Komentāri

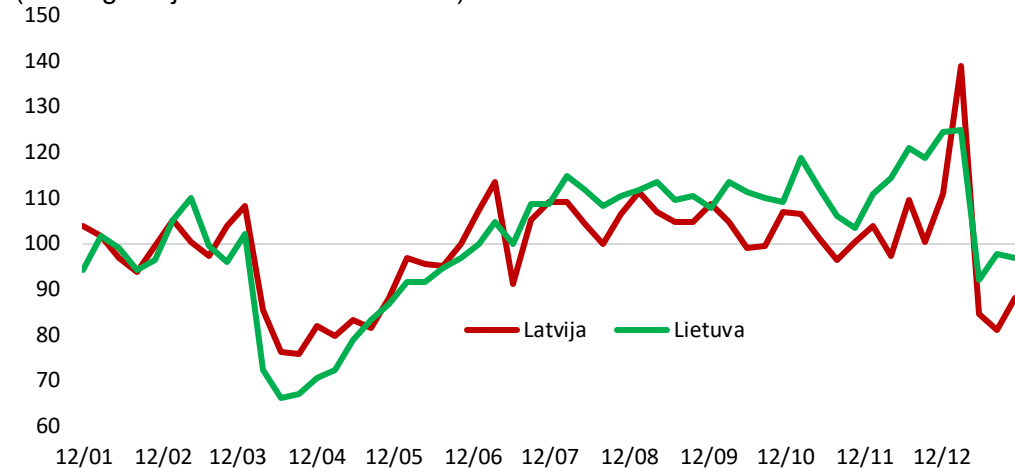
- COVID-19 vīrusam ir sezonāls raksturs, un saslimstības pieaugums ir cieši saistīts ar temperatūras pazemināšanos. Veselības aprūpes sistēmas noslodze un mirstība ar dažu nedēļu novēlošanos seko saslimstības rādītājiem, un ietekmē lēmumus par ierobežojumiem.
- Atsevišķi ierobežojumi, visticamāk, būs nepieciešami līdz aprīlim / maijam.
- Karantīnas pasākumi spēj ierobežot vīrusa izplatību, taču dažās valstīs (Īrijā, Čehijā) COVID-19 infekciju skaits ir strauji palielinājies, tiklīdz tika atcelti atsevišķi ierobežojumi.
- Jaunas, lipīgākas mutācijas izplatīšanās Apvienotajā Karalistē, Īrijā un Dienvidāfrikā rada papildus riskus.

Īstermiņa indikatori

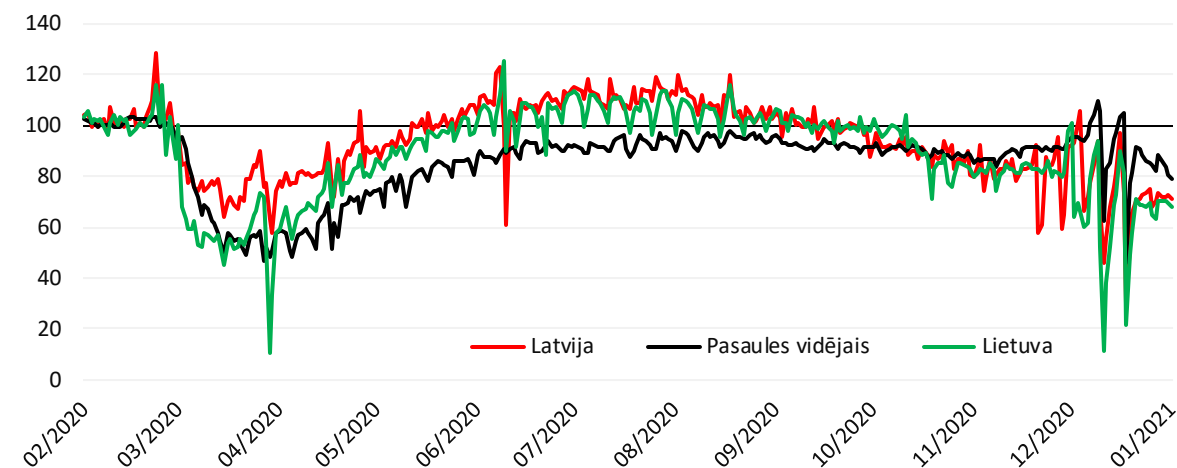
COVID-19 otrā viļņa ietekme uz ekonomiku pagaidām ir bijusi mazāka nekā 2020. gada pavasarī

Citadele klientu maksājumu karšu apgrozījuma indekss

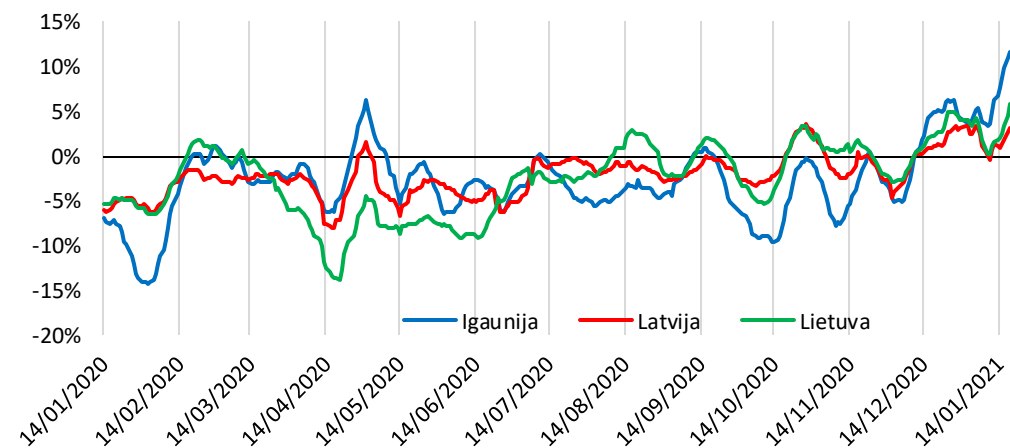
(2020. gada janvāris-februāris=100)

Google mobilitātes indekss (tirdzniecības un atpūtas vietās)

Elektrības patēriņš, % pret iepriekšējo gadu (14 dienu vidējais) Komentāri

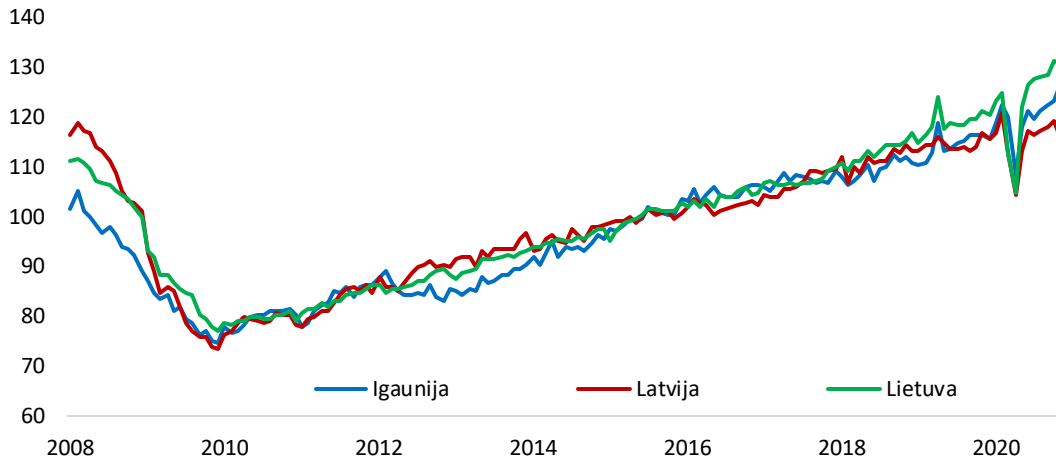
- Īstermiņa dati norāda uz ievērojamu mobilitātes kritumu, tomēr ekonomiskā ietekme no COVID-19 otrā viļņa līdz šim ir bijusi mazāk izteikta nekā 2020. gada pavasarī.
- Veikalu slēgšana ir ietekmējusi patēriņu decembra pēdējās nedēļās; tomēr nedēļu pirms tam bija vērojams liels pieaugums.
- Kopējie Citadele klientu karšu izdevumi decembrī, salīdzinot ar iepriekšējiem mēnešiem, nav mainījušies, taču 2021. gads ir sācies vāji.
- Elektroenerģijas patēriņš liecina, ka līdz šim ražošanu nav būtiski ietekmējis COVID-19 otrais vilnis un tā joprojām ir spēcīga.

Tirdzniecība un patēriņš

Patēriņš 2020. gadā pēc ierobežojumu atcelšanas atkopās ļoti ātri

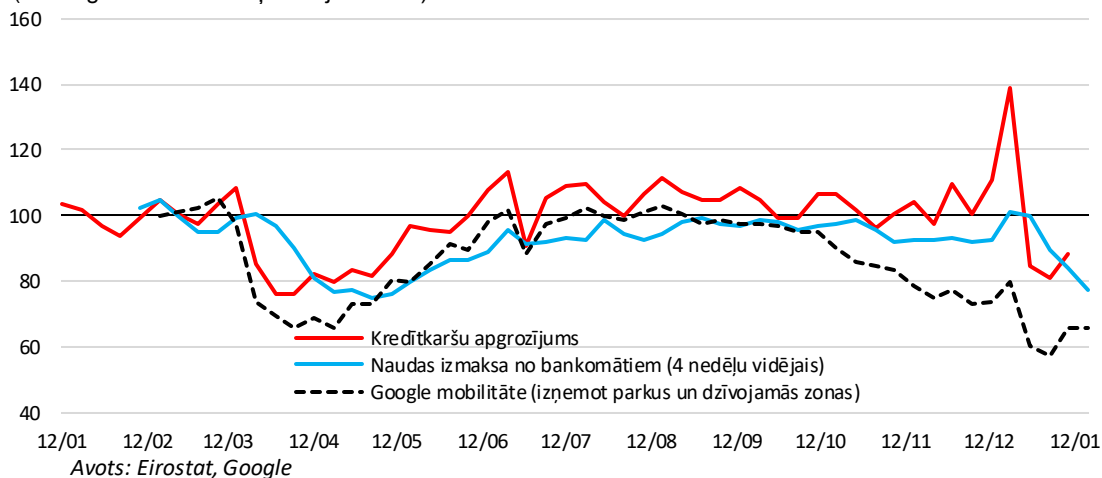
Mazumtirdzniecība, izņemot degvielu

(salīdzināmajās cenās, 2015=100)

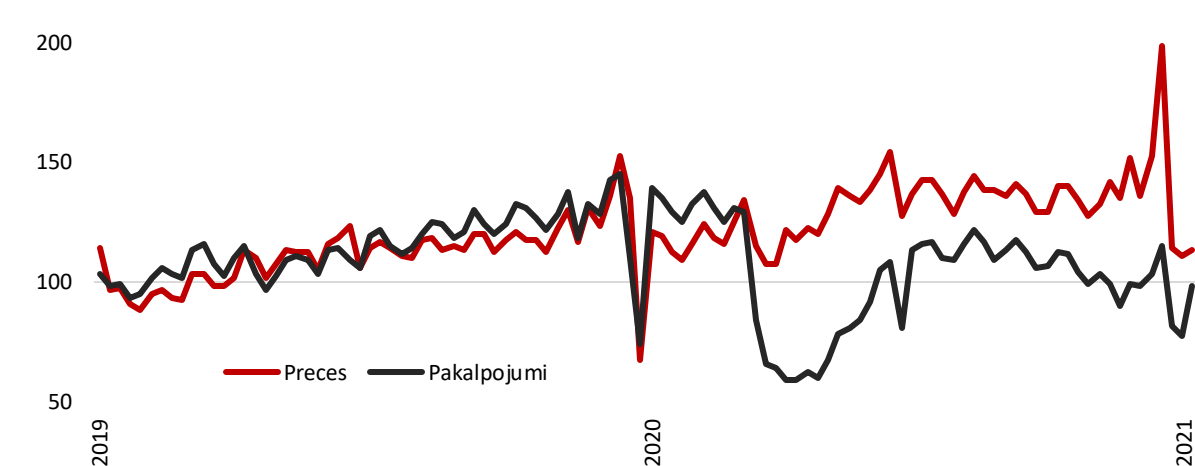
Mobilitāte un Citadele klientu kredītkaršu apgrozījums Latvijā

(2020. gada 2.-8. nedēļu vidējais=100)

Citadele klientu maksājumu karšu apgrozījuma indekss

(2019. gada janvāris=100)

Komentāri

- Kopumā patēriņš Baltijā joprojām ir spēcīgs, un mazumtirdzniecība ir atgriezies pirms COVID līmenī, tomēr Latvija atpaliek no citām Baltijas valstīm. Daļēji tas varētu būt saistīts ar mazāk dāsniem atbalsta pasākumiem un bezdarbnieka pabalstiem.
- Dažādi ierobežojumi pakalpojumu nozaru darbībai ir noveduši pie patēriņa rotācijas no pakalpojumiem uz precēm. Tēriņi uz pakalpojumiem ir ievērojami sarukuši un tagad nav tālu no pavasara līmeņa, lai gan uzņēmumi iespēju robežās pielāgojas attālinātai pārdošanai.
- Patēriņa izmaiņas visvairāk ietekmē valdības pasākumi, un pēc ierobežojumu atcelšanas pieprasījums ātri atjaunojas.

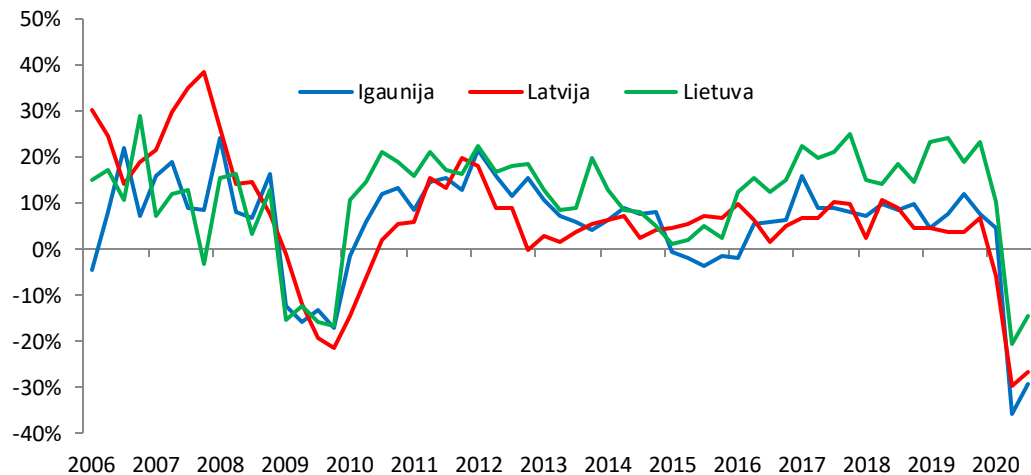
**Vairāk
iespēju**

**=
Citadele**

Pakalpojumi

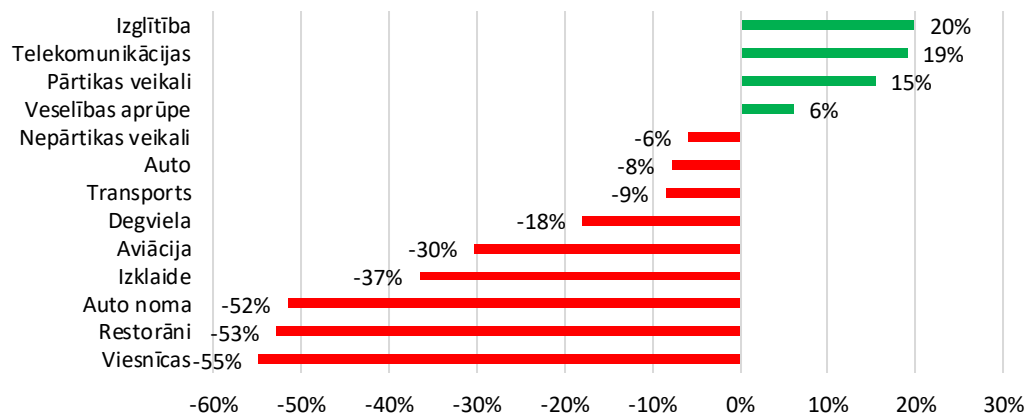
COVID-19 krīze ir smagi skārusi daudzas pakalpojumu nozares

Pakalpojumu eksports, % pretiepriekšējo gadu

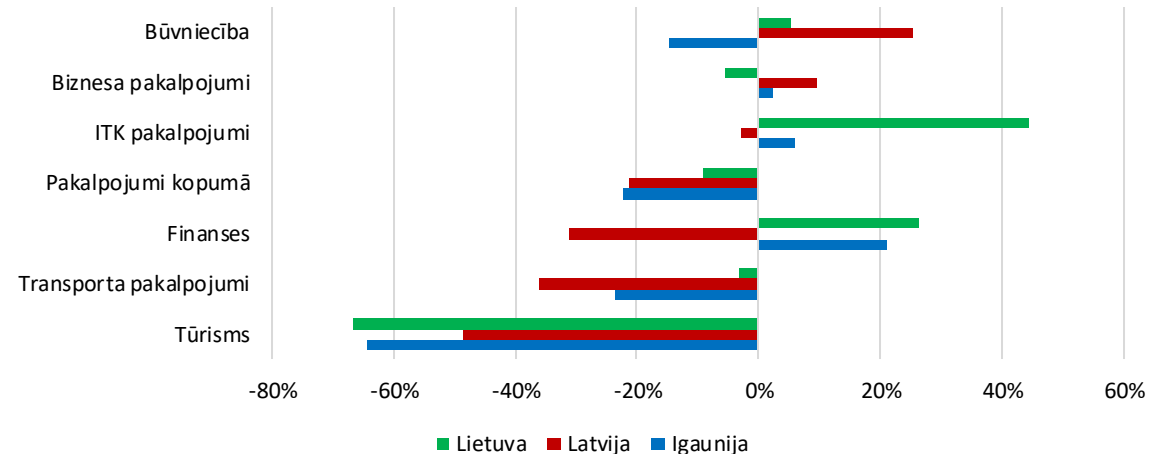
Citadele klientu maksājumu karšu apgrozījums Baltijā

(2020. gada novembris - decembris salīdzinājumā ar jūliju - augustu)

Avots: Eurostat, Google

Pakalpojumu eksports 2020. gada 1.-3. ceturksnī, % pret 2019. gadu

Komentāri

- COVID-19 krīzē vissmagāk ir cietušas pakalpojumu nozares. Tūrismā, ēdināšanā, izklaides un transporta pakalpojumos pilnvērtīga atkopšanās prasīs ievērojamu laiku un būs iespējama tikai ar kopā ar vakcināciju.
- Vienlaikus pieaugums samazinājies arī citās nozarēs, piemēram, IT un biznesa pakalpojumos. Papildus tam Latvijā 2020. gadā ievērojami sarucis tranzīta kravu apjoms.
- Kopš vasaras tēriņi uz pakalpojumiem atkal ir sarukuši par ~50%, tomēr tiklīdz to ļauj epidemioloģiskā situācija, pakalpojumu nozares strauji atkopjas. Ja īstenosies vakcinācijas plāni, tad 2021. gada otrajā pusē šajās nozarēs var gaidīt strauju atkopšanos.

Vairāk
iespēju

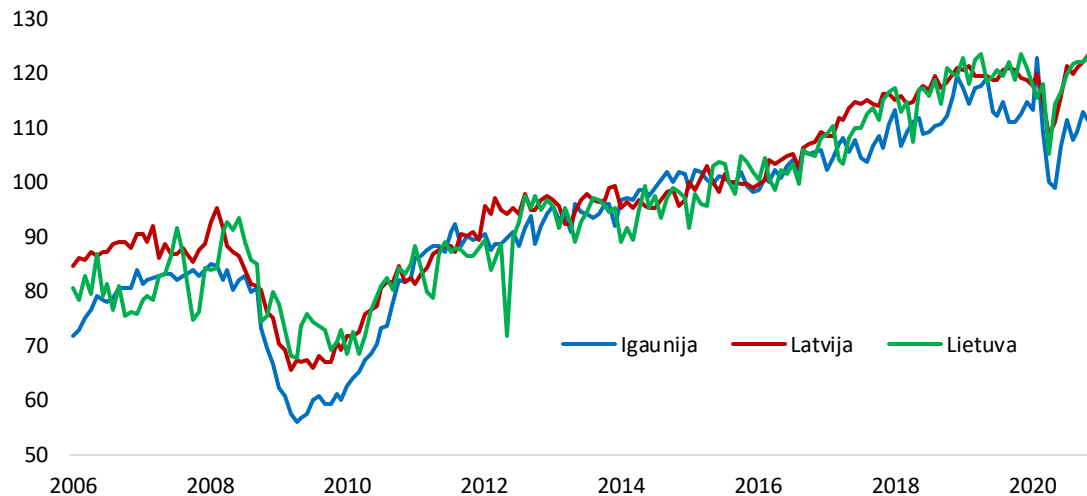
=
Citadele

Rūpniecība

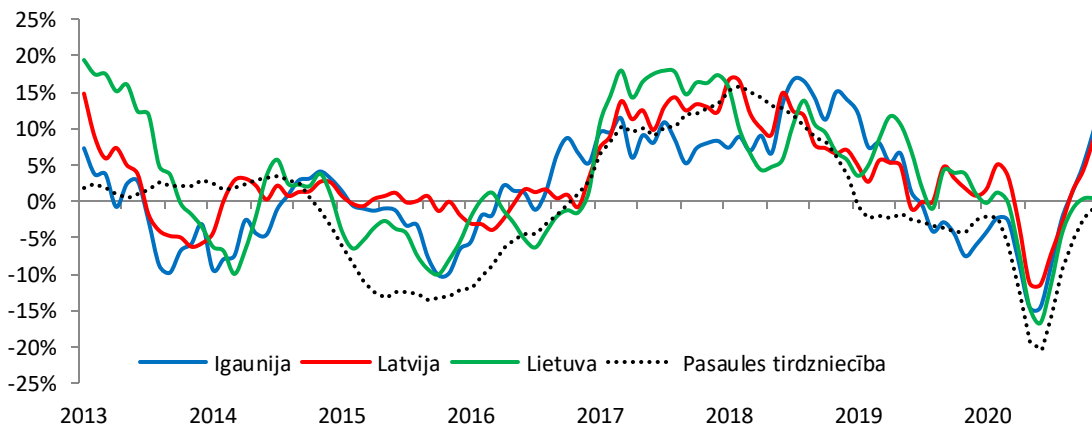
Apstrādes rūpniecība šobrīd ir viena no spēcīgākajām nozarēm Baltijā

Apstrādes rūpniecības izlaide

(Salīdzināmajās cenās, 2015=100)

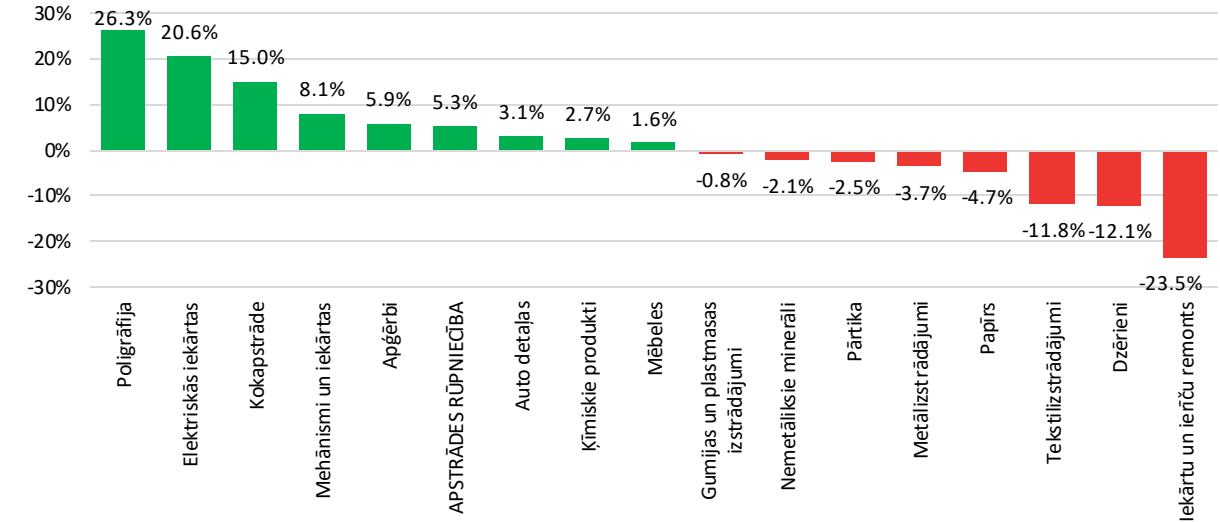
Preču eksports, % pret iepriekšējo gadu (3 mēnešu vidējais)

Avots: Eurostat, Eiropas Komisija, CSB

Apstrādes rūpniecības izlaide Latvijā

(2020. gada novembris pret 2020. gada janvāri, %)

Komentāri

- Apstrādes rūpniecības izlaide ir pilnībā atguvusies no COVID-19 kritumu un 2020. gada beigās sasniegusi jaunus augstākos līmeņus, ko veicināja pasaules ekonomiskās vides uzlabošanās un patēriņa struktūras maiņa no precēm uz pakalpojumiem.
- Ražošanas apjomi lielā daļā nozaru pārsniedz pirms COVID-19 līmeni, izņemot tekstilizstrādājumus, metāla izstrādājumus un dzērienu ražošanu. Papildus tam eksporta pieaugumu rudens mēnešos veicināja labā lauksaimniecības raža.
- Jauno pasūtījumu apjoms rūpniecība aug gan Latvijā, gan Pasaulē kopumā, radot labvēlīgus priekšnosacījumus izaugsmei gada pirmajā pusē.

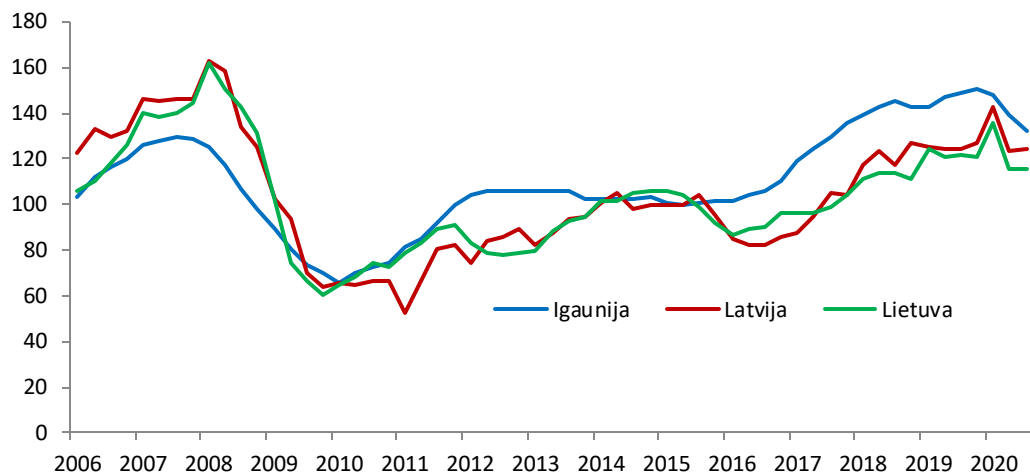
Vairāk
iespēju

=
Citadele

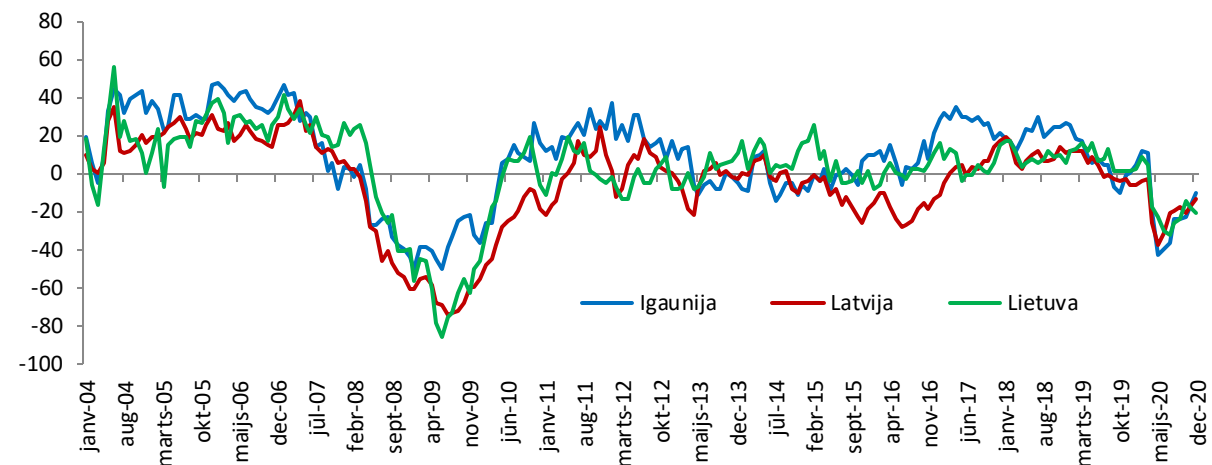
Būvniecība un nekustamais īpašums

COVID-19 ietekme uz būvniecību ir bijusi neliela

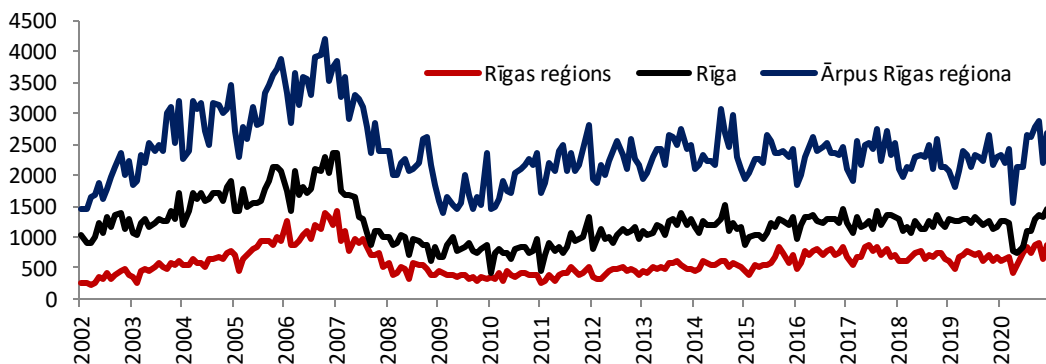
Būvniecības izlaides indekss, 2015=100

Būvniecības noskaņojums (aktivitātes izmaiņas pēdējos 3 mēnešos)

Nekustamo īpašumu pirkumu darījumu skaits mēnesī

Avots: Eurostat, Eiropas Komisija, Zemesgrāmata

Komentāri

- COVID-19 pandēmijas būvniecību būtiski nav ietekmējusi un apjomi kopumā ir saglabājušies 2019. gada līmenī vai nedaudz sarukuši. Arī otrais COVID-19 vilnis nav ietekmējis būvniecības noskaņojumu
- Aktivitāte nekustamā īpašuma tirgū pēc pavasara mēnešiem ir strauji atjaunojusies, it īpaši ārpus Rīgas. Decembrī nekustamo īpašumu darījumu skaits salīdzinājumā ar 2019. gada decembri pieauga par 20%.
- Apsteidzošie rādītāju liek domāt, ka 2021. gadā būvniecības pieaugums nav gaidāms, lai arī COVID-19 otrais vilnis ir licis valdībām palielināt atbalsta pasākumus. Tomēr 2022. gads būvniecība varētu būt ļoti labs, jo ekonomikā ieplūdis apjomīgas ES atjaunošanas fonda un Rail Baltica investīcijas.

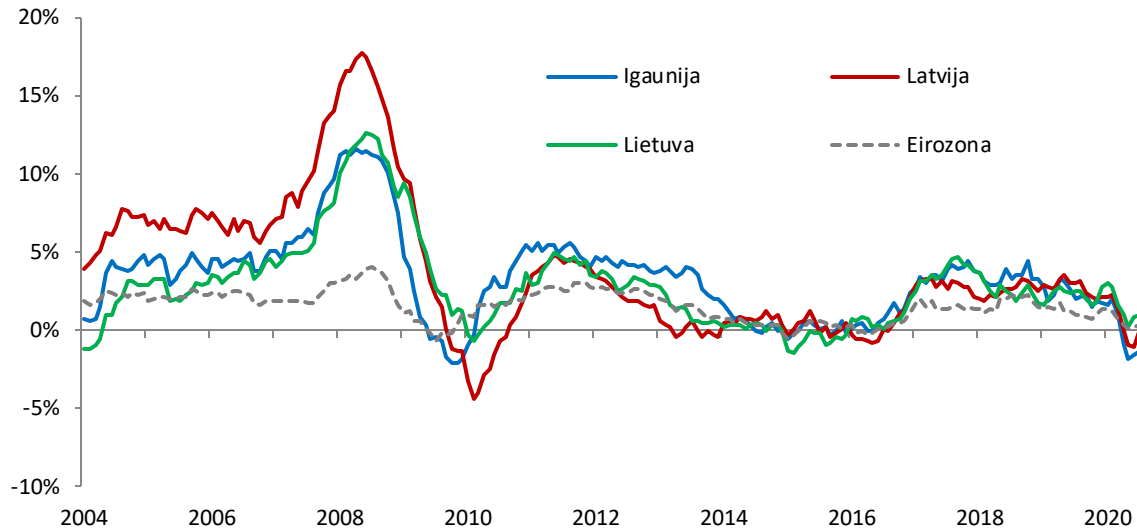
Vairāk
iespēju

=
Citadele

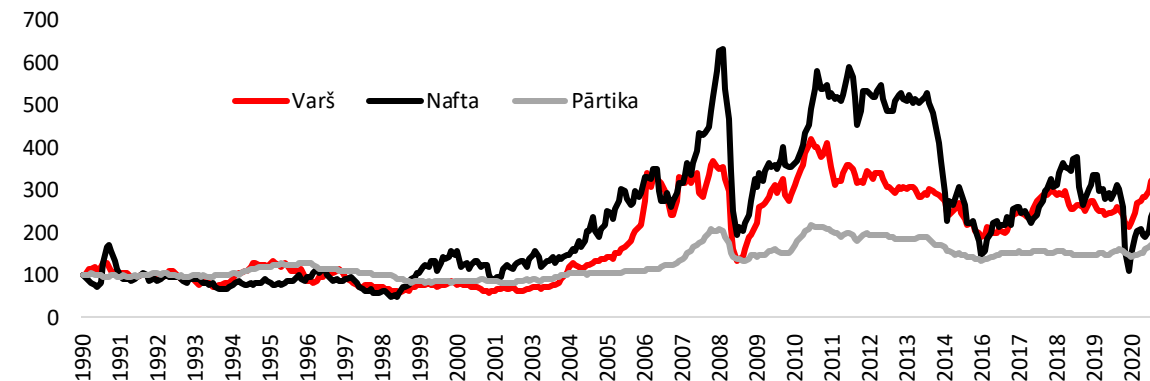
Inflācija

Patēriņa cenu inflācija šobrīd svārstās ap 0%, bet pieaugs 2021. gada laikā

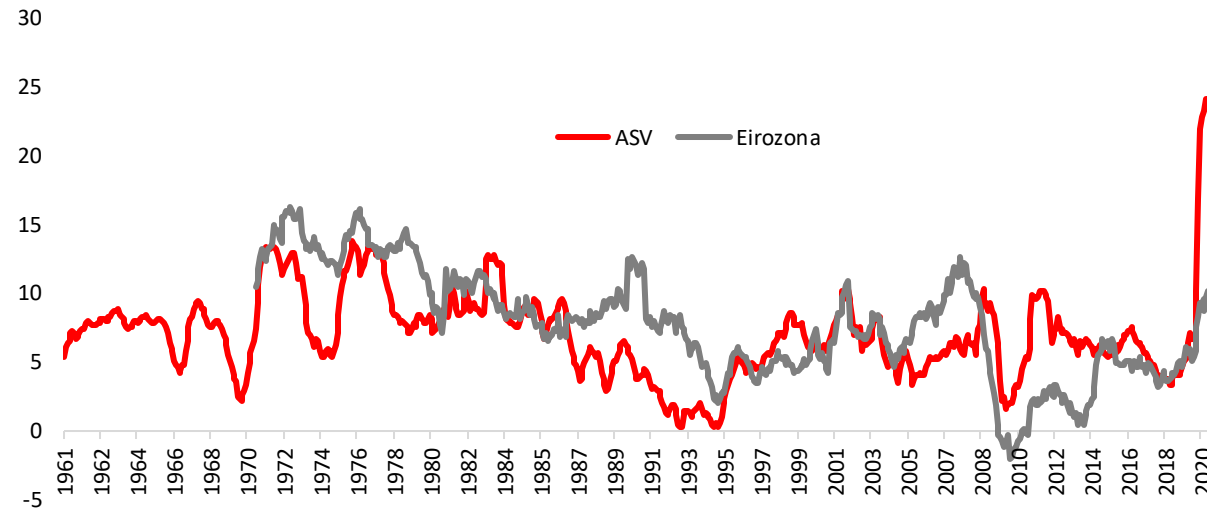
Patēriņa cenu inflācija, % pret iepriekšējo gadu

Resursu cenu indekss, 1990=100

Naudas piedāvājums (M3), % pret iepriekšējo gadu

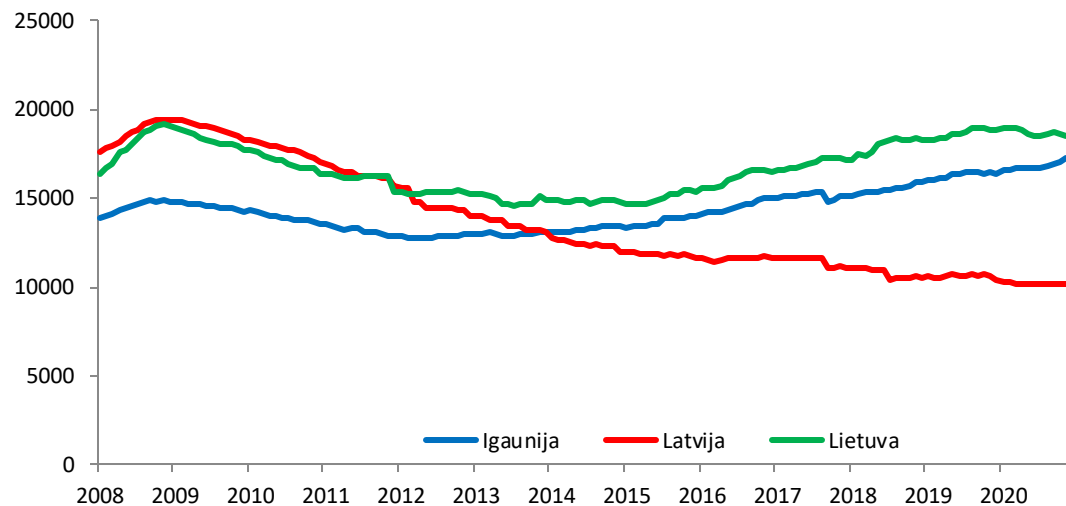
Komentāri

- Inflācija Baltijā saglabājas tuvu 0%, jo COVID-19 ierobežošanas pasākumu dēļ ir būtiski samazināta ekonomiskā aktivitāte.
- 2021. gadā inflācija, visticamāk, palielināsies. Kopš maija energoresursu, pārtikas un metālu cenas pasaules tirgos ir ievērojami palielinājušās. Gada pirmajā pusē to jutīsim arī patēriņa cenās, lai arī ASV dolāra kursa kritums ir mazinājis resursu cenu kāpuma ietekmi uz inflāciju eirozonā.
- Monetārie un fiskālie stimulēšanas pasākumi 2020. gadā ir bijuši bezprecedenta, savukārt bankas ar valsts atbalstu turpināt kreditēt. Naudas piedāvājums eirozonā aug visstraujāk kopš 2008. gada.

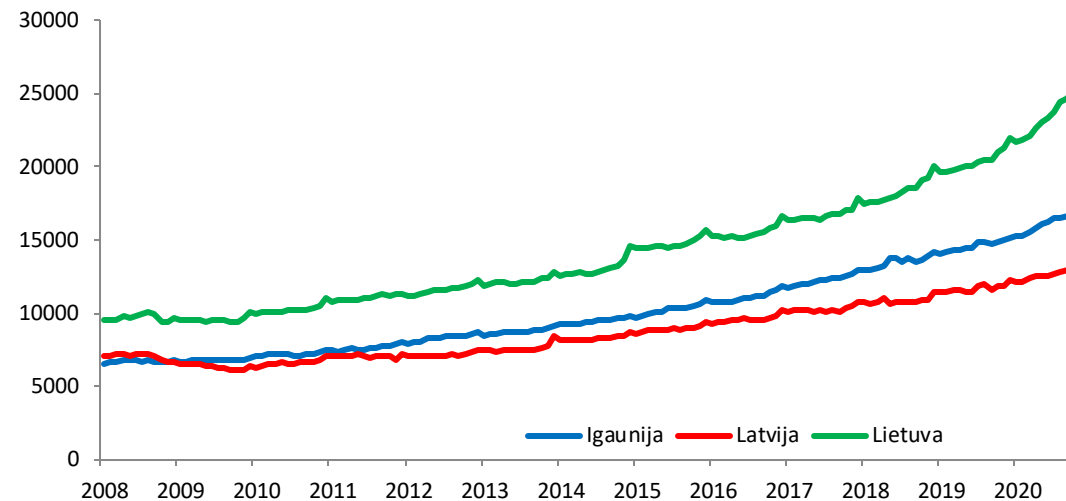
Banku sektors

Mājsaimniecību un uzņēmumu uzkrājumi Baltijā 2020. gada laikā ir būtiski auguši

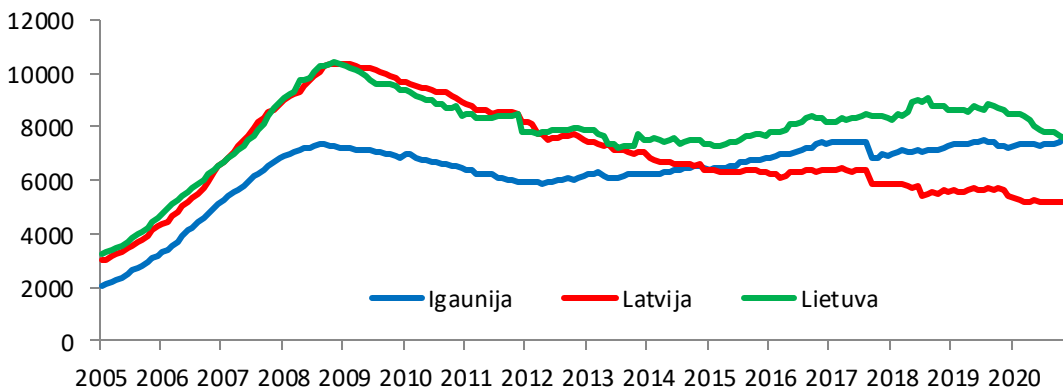
Mājsaimniecībām un uzņēmumiem izsniegtie kredīti, milj. eiro

Mājsaimniecību un uzņēmumu noguldījumi, milj. eiro

Uzņēmumiem izsniegtie kredīti, milj. eiro

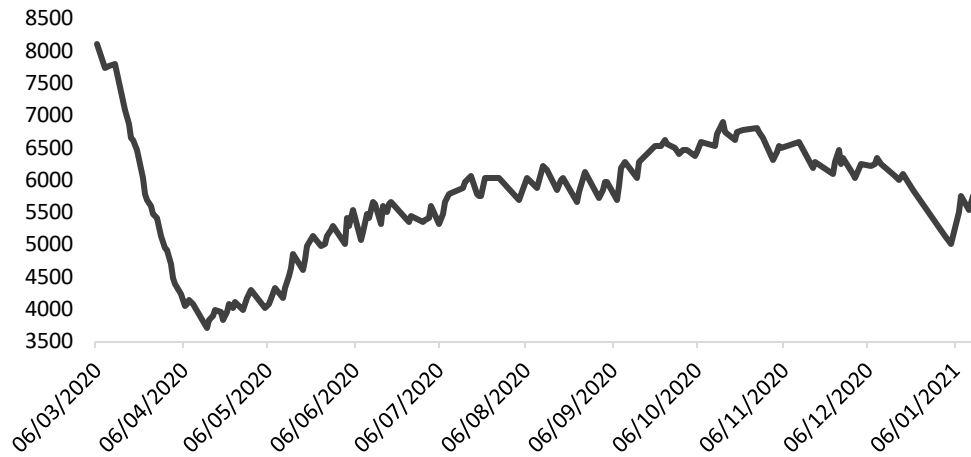
Komentāri

- Neskatoties uz ekonomiskās aktivitātes kritumu Baltijā, uzkrājumi ir pieauguši. Mājsaimniecību noguldījumi 2020. gadā ir palielinājušies par 12–14%, savukārt Lietuvā nefinanšu uzņēmumu noguldījumi ir pieauguši par 36%. Tajā pašā laikā Lietuvā un Latvijā banku kredītu kopapjoms ir sarucis.
- Baltijā šobrīd ir ievērojams neaktīvas naudas daudzums, kas varētu ieplūst patēriņā un investīciju, īpaši, ja vakcīnas adopcija būs veiksmīga un sāktu augt inflācijas gaidas.
- Tas varētu veicināt strauju patēriņa pakalpojumu nozaru atkopšanos 2020. gada otrajā pusē.

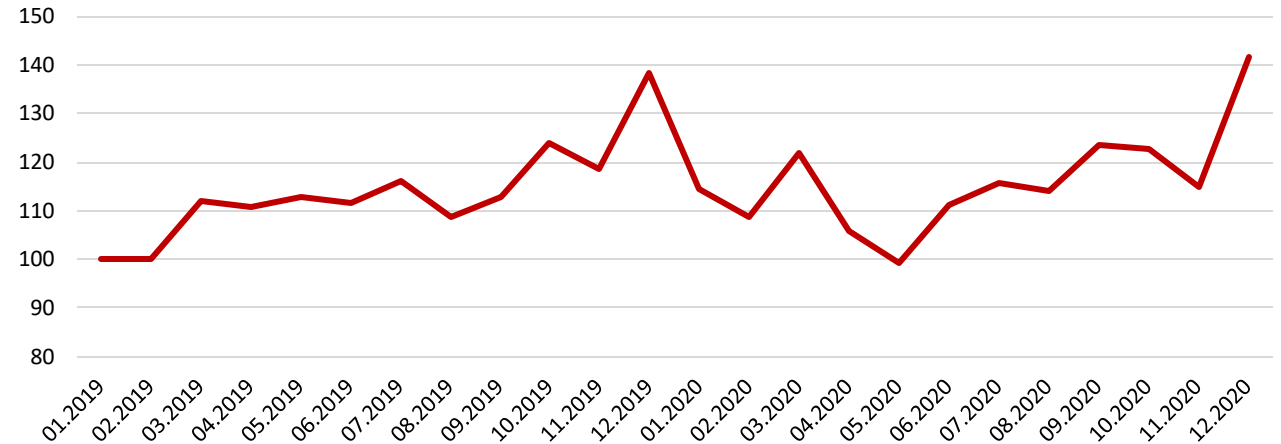
Darba tirgus

Bezdarba pieaugums otrajā COVID-19 vilnī ir bijis mazāks kā pavasarī

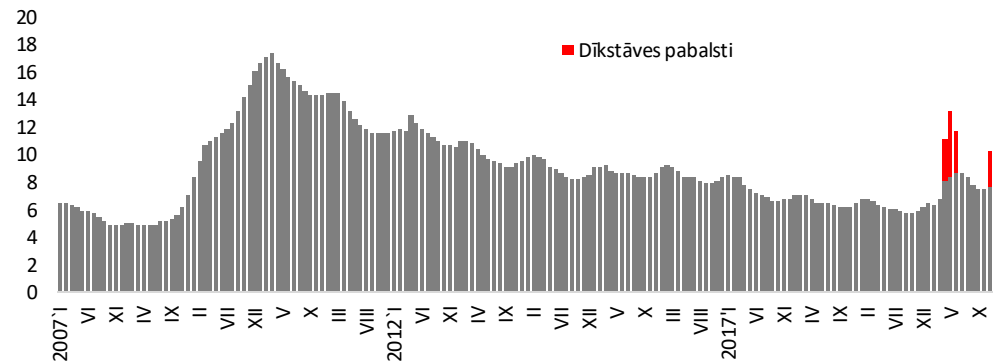
Darba sludinājumu skaits cv.lv

Privātpersonu Citadele bankas kontos ienākošās summas, 2019 jan=100

Reģistrētais bezdarbs Latvijā, %

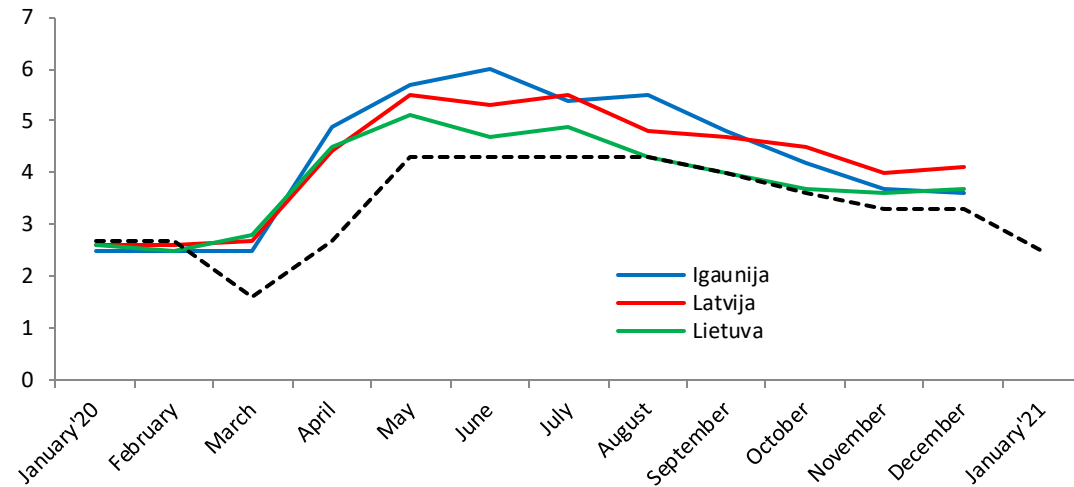
Komentāri

- Janvāra sākumā reģistrētais bezdarbs Latvijā pieauga līdz 7,8%, bet dīkstāves darba pabalstu saņēmēju skaits bija aptuveni puse no maksimālā līmeņa pavasarī.
- Bezdarba pieaugums decembrī un janvārī notiek katru gadu sezonālu faktoru ietekmē, un pašreizējais pieaugums joprojām atbilst sezonālām svārstībām iepriekšējos. Arī darba sludinājumu samazināšanās ir bijusi mazāk izteikta nekā pavasarī.
- Iedzīvotāju ienākumi ir pieauguši, salīdzinot ar aprīļa zemāko līmeni, un septembrī Latvijā tie sasniedza pirms COVID līmeni. Citadele privāto klientu ienākumi decembrī bija par 2,9% lielāki nekā 2019. gada decembrī.

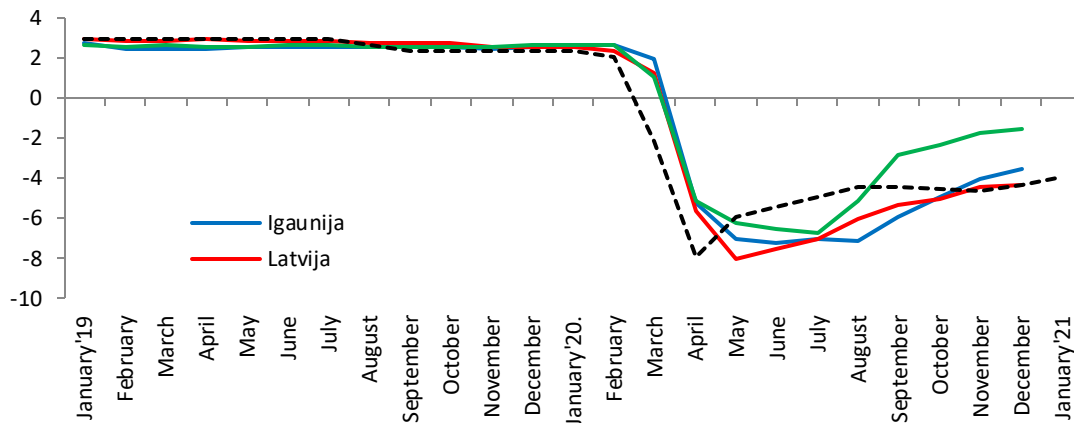
Prognozes

2021. gads pirmā un otrā pusē ievērojami atšķirsies

IKP izaugsmes prognozes (2021)

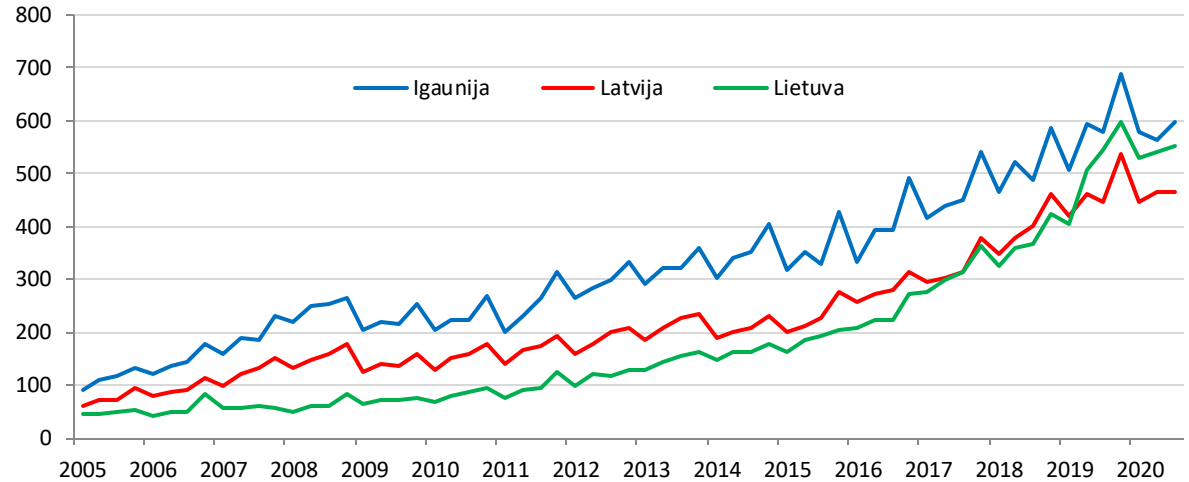

IKP izaugsmes prognozes (2020)

Avots: Consensus economics, Latvijas Banka, Igaunijas Banka, Lietuvas Banka

IT un biznesa pakalpojumu eksports, milj. eiro /ceturksnī

Komentāri

- COVID-19 otrā viļņa ietekme uz ekonomiku pagaidām ir bijusi mazāka nekā pavasarī, bet IKP, visticamāk, samazināsies 2020. gada 4. ceturksnī un 2021. gada 1. ceturksnī.
- 2021. gada pirmā un otrā pusē ievērojami atšķirsies. Atsevišķi ierobežojumi, visticamāk, paliks spēkā līdz aprīlim vai maijam, un tas bremzēs ekonomisko aktivitāti. Savukārt, ja vakcīnas ieviešana ir veiksmīga, 2021. gada otrajā pusē, visticamāk, būs vērojama ekonomikas atkopšanās, lai gan bažas rada vājums nozarēs, kuras tieši neietekmē COVID-19.
- 2021. gadā pieaugums Baltijā varētu būt 2-3% robežās, savukārt 2022. gadā Baltijā, visticamāk, būs vērojama ļoti strauja izaugsme, jo ciklisko atveseļošanos pēc COVID-19 papildus veicinās liela ES fondu ieplūde.

Vairāk
iespēju

=
Citadele

AS "Citadele banka"
Republikas laukums 2A
Rīga, Latvija

**Vairāk
iespēju**

**=
Citadele**